

6. oktober 2014

FMR: Skjebnetung lesning

Forsvarssjefens fagmilitære råd (FMR) gir alternativene for en rasjonell forsvarspolitik. For første gang siden debatten om NATO-medlemskapet kreves en reell politisk vurdering av landets sikkerhetsutfordringer og behov for militært forsvar.

Så er muren av fortielser og benektelser definitivt brutt. Sant nok har både forsvarsminister Ine Eriksen Søreide og forsvarssjef Haakon Bruun-Hanssen, i klar motsetning til deres forgjengere, hevdet at det er behov for å styrke «ryggraden» i Forsvaret, dvs. evnen til operativ innsats i de mest krevende oppgavene. Det sa de allerede for to år siden, og behovet er forsterket med det siste årets sikkerhetspolitiske utvikling. Forsvarssjefen har gitt uttrykk for at selv om Forsvaret ivaretar de løpende oppdragene ute og hjemme på en utmerket måte, er beredskap, kapasitet og utholdenhet for krigsoppgaver utilstrekkelig. Med Forsvarssjefens fagmilitære råd (FMR) er alternativene underbygget: Flere penger eller meget liten forsvarsevne.

Forsvarssjefens *anbefalte* struktur innebærer behov for betydelige budsjettøkninger, men forslaget «koster ikke mer enn om man skulle ha finansiert videreføring av eksisterende struktur». Dette sier meget om underfinansieringen av dagens vedtatte struktur. «Videreføringen» vil kreve en årlig økning av bevilgningene med 3 mrd. kr i perioden 2017-2020. Økningene inkluderer innhenting av dagens underfinansiering som er den direkte årsaken til at avdelinger, fartøyer og fly ikke er bemannet, utrustet og vedlikeholdt for å løse de oppgavene som er forutsatt i de vedtatte stortingsdokumentene. Videre inkluderer «videreføringen» kostnader for nye fly og undervannsbåter (bare fire), andre forutsatte og høyst nødvendige anskaffelser i kommende år, og – meget viktig – kompensasjon for antatt teknologisk fordyrelse i perioden. Selv med slike budsjettøkninger forutsettes betydelige reorganiseringer, reduksjon av staber, nedleggelse av tjenestesteder, osv. for å redusere utgiftene og tilpasse kapasitetene til fremtidens behov. Og til tross for alt dette er forslaget nøkternt. Ingen løssluppen ønskeliste.

FMR gir også, som pålagt i oppdraget fra statsråden, Forsvarssjefens forslag dersom dagens budsjettnivå opprettholdes i årene fremover. Dette forslaget, *økonomiforlaget*, innebærer radikal nedbygning av Sjøforsvaret og Hæren, og i noe mindre grad av Luftforsvaret. Evnen til førstelinjes, høyintensitets forsvar vil måtte oppgis. Det innebærer bl.a. en så svekket evne til å forberede og beskytte mottak av allierte forsterkninger at muligheten for permanent stasjonering av allierte styrker må vurderes. Her kunne man tilføyet at denne situasjonen *de facto* foreligger i dag, men ettersom det *anbefalte* forslaget i FMR tar sikte på raskest mulig å komme opp fra dagens lave operative tilgjengelighet av styrkene er videre drøftelse av

permanent stasjonering ikke så aktuelt i denne omgangen. – Lesere uten bakgrunnskunnskaper har reagert på økonomiforslagets radikale reduksjonsforslag med påstander om «krisemaksimering» fra Forsvarssjefens side. Da må det igjen minnes om at reduksjonsforslagene ikke er annet enn en effektiviserende tilpasning av Forsvarets reelle kapasitet i dag. På dette punktet kunne FMR vært tydeligere. Nå-tilstanden for hele forsvaret omtales i generelle vendinger om utilstrekkelig reaksjonsevne, kapasitet og utholdenhet pga. allehånde mangler, men uten konkrete eksempler. Således viser omtalen av anbefalt struktur hvor mange besetninger som planlegges for hver fartøysklasse i Marinen, men ikke hva realitetene er i dag. For Hæren og Luftforsvaret er også konkretiseringen av nå-tilstanden fraværende, og det samme gjelder planmålene for avdelingenes operative oppsetning og kapasitet. Men dette vil det jo være anledning til å komme tilbake til. Det er bare gjennom operativ kapasitet – ikke nominell struktur – Forsvarets pengebehov kan vurderes opp mot de sikkerhetspolitiske utfordringene.

FMR viser på en tydelig måte de reelle hovedalternativene for Forsvarets utvikling, og knytter alternativene til meget alvorlige sikkerhetspolitiske valg. Dokumentet er godt disponert og velskrevet. Det burde gi den nødvendige ballast til proposisjonen og statsrådets argumentasjon når særinteressenes politiske stormkast melder seg og truer helhetsvurderingen. 